

Univerzita Karlova, Farmaceutická fakulta v Hradci Králové

Název rigorózní práce	Racionální farmakoterapie osteoartrózy ve stáří
Uchazeč	Mgr. Monika Miklasová
Oponent	PharmDr. Anna Lukačišinová, Ph.D.

Posudek oponenta rigorózní práce

Obsahová úroveň práce

V úvodu autorka jasně a přehledně popisuje problematiku, kterou se předložená práce zabývá, a zároveň z této části vyplývá také důležitost řešení problémů terapie osteoartrózy u seniorské populace. Jednotlivé cíle rigorózní práce byly jasně a srozumitelně stanoveny. V teoretické části autorka výstižně zpracovala dané téma z pohledu definice, diagnostiky, klasifikace, klinických projevů a terapie (nefarmakologických i farmakologických postupů). Metodika hodnocené rigorózní práce je dobře formulována a uvádí přesný postup sběru a hodnocení dat včetně uvedení hodnocených veličin a jejich statické analýzy. V části pokrývající výsledky studie byly prezentovány výsledky všech zkoumaných parametrů, které odpovídají cílům vytyčeným v úvodu práce. V rámci diskuze autorka adresovala všechny hlavní výstupy studie a provedla jejich srovnání s jinými existujícími odbornými daty v dané problematice. V závěru autorka předložila nejen shrnutí hlavních zjištění studie, ale zároveň uvedla přínosy této práce.

Celkově lze říci, že po obsahové stránce autorka prokázala dobrou znalost zkoumané problematiky, včetně schopnosti analýzy, interpretace a diskuze výsledků vlastní práce v kontextu jiných odborných zahraničních i tuzemských zdrojů.

Formální úroveň práce

Jazyková a jazykově odborná úroveň předloženého textu odráží důkladnou znalost problematiky. Grafická úprava textu je srozumitelná s jasnou hierarchií, která umožňuje rychlou orientaci napříč jednotlivými částmi práce. Tabulkové a grafické zpracování výsledků je provedeno přehledně a srozumitelně za použití vhodného grafického znázornění. Co se týče citací odborných zdrojů, je nutné upozornit, že pokud v odborných pracích citujeme uvedením arabské číslice za citovanou částí, je zpravidla nutné jednotlivé zdroje citovat chronologicky, tedy při jejich první zmínce v textu. V takovém případě první citace v textu má vždy číslovku 1, nelze například začínat citací číslo 72, jak je tomu v této rigorózní práci. To by bylo možné například pokud by byl použit styl citování, při kterém se uvádí „jméno prvního autora, et. al, rok publikace“, a následně pak v seznamu literatury jsou citace seřazeny abecedně.

Celkově lze konstatovat, že po formální stránce, až na mírné nedostatky v použití citací, tato práce odpovídá základním požadavkům kladeným na zpracování rigorózní práce.

Dotazy, postřehy k práci, návrhy k diskusi

1. *Podkapitola 5.2.3.2 Výskyt deprese, změn nálady, anxiety a nespavosti u pacientů trpících osteoartrózou*

V této části je uvedeno, že u přibližně 39 % pacientů osteoartróza (její projevy, zejména bolest) negativně ovlivnila spánek a téměř 84 % z nich užívalo hypnotikum zolpidem. Délka subjektivního hypnotického působení zolpidemu byla 6 hodin u 39 % a 4-5 hodin u 30 % pacientů. Tento výsledek není překvapivý vzhledem k jeho farmakokinetickým vlastnostem a k jeho terapeutickému použití, kdy má navodit rychlý nástup spánku, ale

trvání účinku je pouze v rámci několika hodin, tak aby nedocházelo k ospalosti a únavě po ranním probuzení. Dalo by se na základě této úvahy diskutovat, zda pacienti užitím hypnotika a navozením spánku pouze „nemaskovali“ problém s bolestí, kvůli které nemohli usnout? Bylo by zajímavé zjistit, jaká byla intenzita a frekvence bolesti u těchto pacientů? Jakou celkovou denní dávkou, nebo kombinací analgetik tito pacienti užívali? Je například možné, že ve večerních hodinách již „vyčerpali“ lékařem/lékárníkem doporučenou dávku analgetik a uchýlili se tak k užití hypnotika za účelem navození spánku, který jinak pro bolest není možný? Samozřejmě výše uvedené je za teoretického předpokladu, že nespavost byla způsobena pouze osteoartritickou bolestí bez ohledu na jiné možné a běžné příčiny insomnie.

2. *Diskuse (str. 60-61, část tykající se hodnocení účinnosti jednotlivých analgetik)*

Jak sama autorka uvedla v rámci kapitoly 5.4.3, výsledky studie v části subjektivního hodnocení analgetického účinku, resp. úleva od bolesti, kterou analgetikum přináší, lze interpretovat pouze s obtížemi. Je tomu tak zejména proto, že intenzita bolesti u pacientů nebyla před podáním analgetika stejná? Jakým způsobem by bylo možné získat data o intenzitě bolesti a její úlevě po podání analgetika tak, aby bylo možné následně relevantně mezi sebou tyto výsledky hodnotit, např. jaká kritéria by musela být splněna? Jsou taková hodnocení a postupy dostupné v odborné literatuře, a jak se interpretují?

Připomínky k práci

1. *Podkapitola 3.3.1. Bolest a její hodnocení* – autorka podrobně popsala jednotlivé škály pro hodnocení bolesti používané při diagnostice a terapii osteoartrózy. V této části (případně v části zabývající se metodikou práce) by bylo vhodné zmínit konkrétní důvody, pro které byla zvolena právě vizuální analogová škála (VAS) v porovnání s jinými nástroji hodnocení bolesti.
2. *Podkapitola 3.5.2. Farmakologická léčba* – tuto kapitolu považuji za dobře a přehledně zpracovanou s uvedením mechanismu účinku, nejdůležitějších aspektů léčby a možného výskytu nežádoucích účinků u jednotlivých farmakoterapeutických postupů. Nicméně vzhledem k názvu i zaměření rigorózní práce na seniorskou populaci (65+ let) by bylo vhodné u jednotlivých postupů také zařadit stručný přehled jejich vhodnosti/nevhodnosti užití ve stáří včetně například uvedení mezinárodních doporučení pro seniorskou populaci (potencionálně nevhodná léčiva, potencionálně nevhodná dávka, délka trvání léčby atd.)

Celkové hodnocení práce

Hodnocená rigorózní práce poskytuje náhled do aktuální situace v užívání analgetik v terapii osteoartritické bolesti. Přináší tak data a podklady pro další možné studie v dané oblasti, která je bezpochyby důležitou součástí komplexní zdravotní péče vzhledem k vysoké prevalenci tohoto onemocnění u seniorské populace.

V rámci hodnocené práce autorka uvedla a následně kvalitně diskutovala všechny vytyčené cíle. Práce je, až na menší formální nedostatky, zpracována dobře jak po odborné, obsahové, tak i formální stránce. Dle mého názoru tato práce splňuje požadavky kladené na rigorózní práci, a proto ji **doporučuji k obhajobě**.

V Praze

Dne 15. 9. 2020

.....
Podpis oponenta rigorózní práce